

# VEČERNI LIST

Posamezna številka 30 vln.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 30 vln.

Cene po pošti:

za celo leto . R 51—  
za pol leta . R 25—  
za četrt leta . R 13—  
za 1 mesec . R 4—50  
Za Ljubljano mesečno 4—50  
Uredništvo in uprava:  
Kopitarjeva ulica št. 6  
Uredn. telefon št. 60

## Judje v Jugoslaviji in v Palestini.

Ljubljana, 17. marca. Iz Londona poročajo listi, da se je v Sveti deželi med domaćini začelo resno gibanje proti Judom. Muslimani, pravoslavni in katoličani protestirajo proti temu, da bi se v Palestini naselili judovski kolonisti. Celo arabski Beduini nastopajo proti židom, češ, da so domaćinom nevarni.

In v Jugoslaviji? Premislimo naslednjo brzojavko:

Zagreb, 16. marca. Za občinske volit-

ve v Zagrebu, ki bodo 21. t. m., so tudi židovski — cionisti prijavili svojo listo. Bili pa so toliko zlobni, da so 48 kandidatov židov pobrali iz list drugih strank. — Ker nastopi z židi 10 strank, ter ljudska stranka ni postavila nobenega žida, je jasno, da je ostalih 8 »demokratskih« in »narodnih« strank postavilo najmanj 48 Judov. Te stranke so sedaj hude, ko javnost vidi, da so hotele vtihotapiti toliko Judov,

## Prevrat v Nemčiji.

### PROTIREVOLUCIJA PONESREČENA.

Položaj v Nemčiji sicer še ni popolnoma pojasnjen, vendar je po zadnjih vesteh razvidno, da se bo protirevolucija izjalovila. Protirevolucionarni državni kancelar Katt je odstopil, ker ni mogel sestaviti ministrstva. Berlinska vlada trdovratno poroča o pogajanjih, ki da se vrše med njo in ustavno vlado v Stuttgartu. »Chicago Tribune« poroča 16. t. m. brezlično celo o doseženem sporazumu med obema vladama. Po tem sporazumu naj bi ostal Ebert še nadalje državni predsednik, strokovni ministri se bodo pa nanovo imenovali. Volitve se izvrše v dveh mesecih. Predsednika bodo izvolili potom ljudskega glasovanja.

Temu nasproti pa razglša Wolffov urad izjavo drž. predsednika Eberta, da o pogajanjih ali sporazumu ustavne vlade s sovražniki ustave ne more biti govora, marveč morajo berlinski veleizdajniki brez pogojno kapitulirati. Podobno izjavo je podala celokupna ustavna vlada v Stuttgartu. Dalje poročajo iz Stuttgarta, da je položaj za ustavno vlado čim dalje ugodnejši. Narodna skupščina v Stuttgartu hoče zagotoviti ustavo in upostaviti mir in red. Uporne čete se morajo iz Berlina umakniti in razpustiti.

### BERLIN OSAMLJEN.

Kakor poroča Wagnerjev urad iz Stuttgarta, so vse deželne vlade nemških zveznih držav sporočile v Stuttgart, da ostanejo zveste ustavni vladi in ravnotako tudi državne brambe.

Na Sakskem se je postavil generalni poročnik Müller s svojimi četami na stran ustavne vlade.

Na Bavarskem so sklicali deželni zbor in izvolili novega predsednika. Bavarsko vrhovno poveljstvo je prevzelo vsa jamstva za to, da nobeni del monakovskih čet ne bo sovražno nastopil proti deželnemu zboru.

Hamburg je popolnoma v rokah ustavne vlade. Čete so prevratne častnike odstavile in zaprle.

Celo berlinska državnozborska posadka pod poveljstvom generala Noela je na strani ustavne vlade. V Altenburgu so čete častnika, ki jih je nagovarjal na upor, aretirale.

### TRETI TEKMEC NA OBZORJU.

Vse kaže, da hoče sedanji položaj izrabiti nov tekmeč za oblast v Nemčiji: komunisti. Povsodi se zbirajo pristaši radikalne smeri in dvigajo klic po diktaturi proletariata. Obe vladi sta sicer izdali skupen proglas proti štrajku, ki pa vendar traja dalje. »Chicago Tribune« poroča razen tega brezlično iz Berlina, »da se voditelji obeh socialističnih strank strinjajo v tem, da se more zboljšati kriza le, ako se dejansko odstranijo vojaški samodržci in nadomestijo s socialistično vlado t. j. z diktaturo množice.«

### SLEZIJA PROGLASILA AVTONOMIJO.

Iz Stuttgarta poročajo, da je Zgornja Šlezija v soboto proglasila avtonomijo in izvolila direktorij 15 članov, ki pripadajo večinskim strankam (centrum in socialistom), neodvisnim in komunistom. Direktorij je izjavil, da stoji na stališču ustave in pripoznava berlinske vlade.

### KRVAVI SPOPADI.

Iz Berlina poročajo, da še vedno počiva vse delo. Vodovod in elektrarno vzdržujejo za silo tehnične pomožne čete. Železnice in pošta ne poslujejo.

Po mestu se dogajajo ropi in spopadi vojaštva z množicami. Na Potsdamskem trgu, v Steglitzu, Charlottenburgu in drugod je prišlo do večjega krvoprelitja; bilo je več oseb ubitih in mnogo ranjenih.

Tudi iz Draždan poročajo o krvavih spopadih. Do 1. ure popoldne so našli 50 mrtvih. Ob 7. uri zvečer da se je po hudem boju udala posadka brzojavnega urada.

### ENTENTA.

Francoska vlada je kot svojega zastopnika pri stuttgartski vladi določila poslaniškega tajnika Bruela kot opravnika in uvedla stalno neposredno zvezo med Stuttgartom in Parizom potom brzojava in posebne kurirske službe.

Londonski vrhovni svet se je posvetoval o položaju v Nemčiji in odredil potrebno.

### AVSTRIJA.

Avstrijski poslanik Hartman je došel v Stuttgart in ostane tamkaj.

### BAVARSKA.

LDU Monakovo, 16. marca. (DunKU.) Uradno se objavlja z lepaki, da so državna bramba, policijska bramba in brambne čete, sestavljene iz prebivalstva na Bavarskem slej kot prej državni vladi na razpolago za vzdrževanje miru in reda.

LDU Monakovo, 16. marca. (DunKU.) Splošna stavka se poostrena nadaljuje. Vsi vlaki so ustavljeni. Oklice, ki je podpisan po generalu Noelu in državnemu svetniku Kahru, zagotavlja, da državna bramba podpira ustavno narodno zastopstvo.

### POLOŽAJ NA SAKSEM.

LDU Draždane, 16. marca. (DunKU.) Ko je pravosodni minister dr. Harnisch o polnoči zapuščal poslopje ministrstva, je neznanec ustrelil nanj. Ker se je minister takoj vrnil na zemljo, ni bil ranjen, neznanec pa je zbežal.

LDU Stuttgart, 16. marca. (DunKU.) Iz Draždan javljajo, da se je državna bramba postavila na stran prave vlade. Govori se, da se general Merker ne bo več vrnil na svoje mesto.

LDU Draždane, 16. marca. (DunKU.) Razen pri pošti so bili včeraj boji tudi na trgu pred gradom, na Starem trgu in pred mestno hišo. Brezdvomno je ugotovljeno, da so špartakisti s streljali na množico in državno brambo. Davi je bilo skoro popolnoma mirno. Splošna stavka je ustavljena. Železnice vozijo zopet. V glavnem je bil to poizkus komunistov, da bi se polastili mesta, kar pa se jim ni posrečilo. Razpokošenje v Draždanih je v splošnem tako, da bi se poravnali obe vladi.

LDU Stuttgart, 16. marca. (DunKU.) Podružnica Wolffovega urada poroča: Državni predsednik Ebert in državni brambni minister Noske sta danes odstavila generala Merkerja. Poveljstvo v Draždanih se podeli generalu Müllerju.

### NEODVISNI SOCIALISTI PROTI STARI IN NOVI VLADI.

LDU Nauen, 16. marca. (DunKU — Brezlično.) »Universal Service« (Wiegand) poroča iz Berlina, da se položaj razjasnjuje toliko, da smatrajo, da je boj med Ebertovo in berlinsko vlado ter radikali neizogiben. Neodvisni socialisti pridobivajo še vedno čimdalje več pristašev ter skušajo že dolgo zaželeno priliko izrabiti. Ako stvar ne bo hitro rešena, je kaos in državljanska vojska neizogibna. Neodvisni socialisti so danes izdali oklice, v katerem pozivljajo na splošno stavko tudi proti

Ebertovi vladi, ki da je ravno tako neopravičena, kakor berlinska, ter da je pokazala samo svojo strahopetnost. Mednarodni vojaški vlak je pripravljen, da v primeru neposredne nevarnosti spravi iz Berlina entenne misije in njih svoje. V državni pisarni sedi od sobote že tretji vodja tiskovnega urada, ki izdaja pomirljiva poročila, ki se nikakor ne strinjajo s položajem in razpokošenjem v Berlinu. Razpokošenje v hotelu Adlon, sedežu ententnih misij, je zelo neprijetno. Vso noč se je slišalo streljanje iz pušk.

### NEMIRI V PORENJU.

LDU Berlin, 16. marca. (DunKU.) Wolffov urad poroča: »Lokalanzeiger« objavlja na svoji častnikarski deski: Ob dolenjem Renu je prišlo v več mestih do hudih nemirov. V Duisburgu so po velikem zborovanju izbruhnili hudi nemiri ter je bilo ubitih več oseb. V vsem industrijskem okrožju v Solingenju, so »neodvisni« gosposdarji položaja. Državno ministrstvo je v Stuttgartu

## Židovstvo.

Slovensko ljudstvo do zadnjega časa ni imelo prilike, pečati se z židovskim vprašanjem. Danes pa to vprašanje postaja pereče. Našo domovino poplavlja židje. Doslej med nami neznane figure v dolgih zamazanih kaftanih, z mastnimi lasmi, razmršeno brado in s krivim nosom se pojavljajo po ljubljanskih ulicah in na kolodvorih. S ponosom smo vedno trdili, da židovstva pri nas zato ni, ker je naše ljudstvo moralno, kulturno in gospodarsko toliko močno in krepko, da žid med Slovenci ne bi mogel izhajati.

Če se danes mora ugotoviti, da prihajajo med nas židje, moramo tudi ugotoviti, da gospodarska moč ljudstva pada. Bili smo poposni na svoje zadrugišstvo. Naše zadruge, konsumi so tvorili najtrdnjajo oporo našemu ljudstvu. Danes pa moramo reči, da je ta velika gospodarska sila organiziranega ljudstva v nevarnosti. Veliki bančni kapital grozi udušiti svobodno gospodarsko življenje našega zadrugišstva. Od Jadranske banke, ki je največji med temi kapitalističnimi polipi, do zadnje banke — vse dela v enem in istem smislu: bančni velekapital naj nadvlada naše gospodarsko življenje. V tem stremljenju hite na pomoč židje od vseh strani: iz Mažarske, iz Dunaja, iz Hrvatske in iz Srbije. In če ne prihajajo sami, se pelje kak minister Kristan na Dunaj, da pripelje k nam novih bančnih židov.

Kulturno izobrazbo ljudstva, duševno in srčno, je razbila vojska. Moralo nam je skozi 5 let uničevalo zaledje armad. Tudi ti dve dobrini našega ljudstva padata, kakor pada vrednost naše krone. Izvrstno polje za židovsko naseljevanje.

Židovstvo je po svoji naravi smrtni sovražnik krščanske kulture in morale. Židovstvo je tisti bacil, ki razkrajja celice krščanskega življenja med ljudstvom, da ložje s svojim kapitalom zavlada nad njim. Velika ovira tega razvoja, ki je pot razkristjanjenja človeške družbe, je močna in krepka krščanska organizacija ljudstva, gospodarska, kulturna, strokovna in politična. Na tem temelju moramo zidati, da ohranimo naše ljudstvo pred strašno nesrečo. Torišče našega dela bodi ljudstvo, ker zanj in njegov blagor gre.

Vidimo na Hrvatskem, da tam cveče židovstvo v isti meri, v kakoršni je takozvano izobraženstvo zanemarjalo ljudstvo. Vse stranke se danes klanjajo židovskemu kapitalu, od katerega so odvisne. Odvisnost od kapitala je nujna, če ni zaslonbe med ljudstvom in ni moralnih in socialnih ciljev za ljudstvo. Izmed 10 hrvatskih strank in stranic v Zagrebu za občinske volitve le krščanska ljudska stranka ni postavila nobenih židov. Ostale stranke pa so jih postavile najmanj 48, kakor je ugotovljeno.

To dejstvo je za naše ljudstvo pretresujoč klic, da se je treba na boj proti židovstvu pripraviti. Ta boj pa je mogoč le v vrstah krščanskih organizacij. Ne proti židom, marveč proti duhu in vplivu, ki ga židovstvo uveljavlja v škodo krščanskega ljudstva — velja naš boj.

začelo izvrševati svoje posle ter izdelalo zakonski načrt, po katerem se smejo veleizdajalci, razen z dosedanjimi kaznimi, kaznovati tudi s konfiskacijo premoženja. Ta zakon bo veljal tudi za nazaj od 15. marca.

### PRISTAŠI NOVE VLADE RAZBIJAJO.

LDU Draždane, 16. marca. (DunKU.) Po položaju v Vratislavi pišejo: Kakor se zdi, stoji Vratislava na strani nove vlade. Pristaši nove vlade so razbili lokal lista »Volksrecht«, ki ga izdajajo večinski socialisti. Nova vlada je izdala oklice, da bo ustreljenih po 10 mož vsakega obratovanja, ako bi nastal kak upor.

LDU Berlin, 16. marca. (DunKU.) — Nad Berlinom je po vladni odredbi krožilo letalo in trosilo proklamacije, v kateri menda vlada naznanja, da so ji saksonski in bavarski polki zvesti, da se zbirajo in korakajo proti Berlinu. Letalo so zelo, toda brezuspešno obstreljevali s strojnimi in puškami.

## „Na prevarni način.“

Te besede je izustil v narodnem predstavništvu ministrski predsednik Protič, ko je govoril o kolkovanju denarja, ki ga je izdala bivša vlada. Na prevarni ali sleparski način je bivša demokratsko socialistična vlada izvalila iz ljudskih žepov nad eno milijardo kron gotovega denarja, da ga je v teku nekaj mesecev zopet lahko zapravila.

Znano nam je, kako je bivši predsednik deželne vlade za Slovenijo, znani demokrat dr. Žerjav v uradnih obvestilih grozil vsakemu, ki bi se drznil nastopati proti kolkovanju ter jemanju onih 20 procentov.

V »Uradnem listu« št. 160 dne 11. novembra 1919 je podal naslednje uradno pojasnilo, ki je priobčujemo, da bo svet uvidel, kako so demokrati varali naše ljudstvo! Dr. Žerjavovo tedanje uradno obvestilo se glasi:

»Da se malo zmanjša množina kron, je vlada odredila, da se ob izmenjavi obdrži 20%. Za teh 20% se bo dobila pobornica (priznanica), ki zagotavlja, da se bo ob končnem izmenjavi krone v naš budoči narodni novci (dinar) ta priznanica štela čisto ravno tako kakor kolkovana krona. Ne vzame se torej nikomur nič, in če se priznanica ne bo obrestovala, je napram temu treba le pomisliti, da bodo priznanice dobili največ tisti, ki danes tišče banke doma, nikar da bi jih naložili v zavode. — V Ljubljani, dne 9. novembra 1919. — Dr. Gregor Žerjav.«

Tedaj so jemali 20% pod pretvezo, da se zmanjša množina kron, čeprav so že tedaj vedeli, da bodo te odvzete krone zopet dali v promet, da tedaj množine kron ne bodo zmanjšali, pač pa papir z novimi pobornicami celo še pomnožili. Namesto, da bi bili napovedali, da gre za državno posojilo, pa so ljudstvu na prikrit način odvzeli eno petino vse gotovine. Z javnim posojilom bi se bila naša valuta celo lahko nekoliko opomogla, na ta način pa je padala dan na dan, kar je povzročalo novo draginjo, nove zmede, novo bedo ljudstva.

Za vso to gospodarsko nesrečo, ki nas je zadejala, in ki še prihaja nad nas, delamo odgovorno bivšo liberalno-socialistično vlado, ki je ljudstvo slepila, vladala na prevaran način ter hotela naposled naše krone zamenjati celo v razmerju 4 : 1.

Ena milijarda je izgubljena. Z zamenjavo v razmerju 4 : 1 bi izgubili zopet kake 3 in tri četrt milijarde. In vse to po zaslugi bivše vlade kapitalistovskih demokratov in socialistov. Ena milijarda je izgubljena. Stvar parlamenta mora biti, da ne bodo izgubljene še nadaljne tri. Zato bodo skrbeli vsi pošteni zastopniki slovenskega in hrvatskega ljudstva v parlamentu. Tedaj naj se reši, kar se da še rešiti!

Ljudstvo pa ne bo pozabilo, kdaj so ga vladali demokratski kapitalisti na tako prevaran način.

## Politične novice.

† **Kdo je zoper invalide?** »Naprej«, glasilo ministra na razpoloženju g. Antona Kristana, prinaša vest pod naslovom »Klerikalci zoper invalide«. V tej notici očita »klerikalcem« izjave, češ da se je preveč denarja za invalide potrošilo. Ta očitek ima lahko dvojni pomen. Ali se je invalidom dajalo preveč, ali pa se je denar, za invalide namenjen, brez potrebe trošil v druge namene. Že danes opozorimo invalide na dejstvo, da se je denar, invalidom namenjen, trošil brez potrebe tako, da invalidi od tega niso imeli nobenega dobička. To pribijemo prav zato, ker ima socialistično glasilo drzno čelo, da nam očita, češar nismo zagrešili in da prikrije čine svojih ljudi, ki so jih napravili na škodo invalidov.

† **Novi volilni red.** Te dni so med poslance v narodnem predstavništvu razdelili zakonski načrt novega volilnega reda. Po tem načrtu se razdeli vsa država na velike volilne okraje, ki se na Hrvaškem krijejo z županijami; Medmurje bo spadalo pod okrožje varaždinsko. V Sloveniji bosta dve volilni okrožji. Prvo obsega mariborski, celjski okoliš, Prekmurje ter del Koroške okoli Velikoveca. Drugo volilno okrožje tvorijo ostali slovenski okraji s središči Ljubljana in Novo mesto. V Dalmaciji bo eno samo volilno okrožje (Dubrovnik, Split). Črna gori tvorijo itotako eno volilno okrožje. V Banatu so volilni okraji: Veliki Bečkerek, Velika Kikinda in Pančevo; v Bački: Subotica, Novi Sad, Sabor in Baranjo. Na vsakih 40.000 volilcev pride 1 poslanec. Belgrad voli 5, Zagreb 4, Ljubljana 3 poslance. V državnem odboru za izvedbo volitev so: predsednik državnega sveta, oba podpredsednika narodnega predstavništva in predsednik najvišjih državnih sodišč. Volilno pravico imajo vsi nad 21 let stari moški. Volilni red obsega posebne določbe glede naseljencev, Mažarov in Nemcev, pri čemer so se vpoštevala določila mirovnih pogodb. Na vsaki volilni listini mora biti na čelu kandidat, ki je dovršil najvišje šole. Državni svet je sklenil v volilnem načrtu nekaj izprememb, ki naj onemogočijo pri volitvah vsak uradni pritisk. Volilo se bo po proporciji, a sistem še ni končno uveljavljen. — To je tudi dobro, da ni, ker bi se delavstvo za tak volilni red lepo zahvalilo. Stvar zastopnikov krščanskega ljudstva bo, da v parlamentu odstranijo vse nerodne in nedemokratske namere tega volilnega načrta. Zato pričakujemo, da bo govoril parlament. Ampak ravno v parlamentu liberalni kapitalisti obstruirajo, da preprečijo delo in tudi razpravo o tem volilnem načrtu.

† **Demokratski krik.** »Riječ« od 15. t. m. napada na prvi strani belgrajsko vladu, da hoče izvoziti najpotrebnejši živež, na zadnji strani pa napada dr. Brejca, ker je prepovedal vsak izvoz živil in kliče proti njemu na pomoč belgrajsko vladu. Kaj bi torej pravzaprav radi? Izvoznice?

† **Katoliški shod Nemcev.** »Grazer Volksblatt« priobčuje članek, v katerem pisec odločno poziva klicane činitele, naj ne preslišijo klica laičkih krogov po katoliškem shodu. Vse v Avstriji se preobrazuje: šola, gospodarstvo, državna oblika in uprava; tu treba, da se katoliško stališče jasno določi in doseže edinost katoličanov na znotraj in zunaj. — Tudi za Slovence naj bi veljal ta klic. Tudi slovenskim katoličanom je potreba, da se zberemo ter v novih razmerah ugotovimo svoje stališče.

† **Volitve v Mitrovici.** »Srbija« poroča, da so pri volitvah v Mitrovici dobili: radikali 652 glasov, Hrvatska zajednica 490, kmetska lista 105 in demokrati celih 69 glasov. Izvoljenih je bilo 12 radikalcev, 9 hrv. zajedničarjev, 2 kmata Srba in 1 demokrat, istotako Srb.

† **Nova orientacija Francije do Vatikanu.** Dne 29. avgusta 1904 je francoski zunanji minister Delcassé naznanil sveti Stolic, »da se je vlada francoske republike odločila, pretrgati uradne stike, ki so po volji sv. Stolice postali brezpredmetni.« Tako je bil porušen konkordat, ki ga je sklenil Napoleon I. leta 1801 in »najstarejša hčerka Rima« ni imela uradnih zvez z Vatikanom. Francoski listi prinašajo vest, da so zveze že obnovljene in da bo prvi nuncij v Parizu monsieur Ceretti. To se je dalo že presoditi iz brzojavke, ki jo je odposlal sv. Oče novemu predsedniku Deschanelu in ki slove: »Izražamo Vaši ekselenci svoje čestitke o priliki Vašega povišanja na prvo mesto republike in Vašega vstopa v Elizej. Ne dvomimo, da bo božja Previdnost dala Vašemu delu ob trdnem in vdanem sodelovanju vseh dobrih francoskih državljanov slavno in lepo poslanstvo, da dvigne Francijo iz gmotnih in npravnih razvalin, in da ji da verski mir, ki bo eden najvažnejših činitelj pri njeni obnovitvi in ki bo ob-

enem prispeval k miru med narodi, po katerem hrepeni vse človeštvo. V tem zaupanju kličemo božji blagoslov na Vas gospod predsednik, na Vašo rodino, na francosko vladu in na celo Francijo, ki jo stalno ljubimo kot najstarejšo hčer Cerkev.« — Predsednik Deschanel je, kot poroča »La Croix«, odgovoril: »V trenutku ko sprejemam mesto, na katero me je poklicalo zaupanje narodne zbornice mi je Vaša Svetost izkazala čast, da mi izraža svoj čustva in želje, ki jih ima za veličino in razcvit Francije. Izredno prijetno mi je, da smem oznaniti Vaši Svetosti, kako globok vtis so napravile te želje name. Dolžnost mi je, da zagotovim Vašo Svetost, kako visoko cenim Vaše želje, da se zmagovita Francija razcvete in da izpolni svoje zgodovinske naloge, ki so bile vedno spojene s pravičnostjo.«

† **Nemci in Mažari v Bački se puntajo.** Novosadska »Zastava« poroča, da se Švabi in Mažari v Bački ponekod puntajo proti vojni dolžnosti. V Brestovcu so nastopile celo ženske in otroci ter so navalili na župnišče, kjer so pobili vsa okna. Bili so baje dogovorjeni na skupen odpor vsi kraji do Novega Sada. Upor so pa v kali zadušili brestovski dobrovoljci in ko je naslednji dan prišla vojska, je bil red in mir že upostavljen. Protijugoslovansko gibanje neti med Švabi v Bački mažaronska inteligenca.

† **Italija si izposoja od Brazilije.** Brazilska vlada je dovolila Italiji kredit 24 milijonov dolarjev za nakup živil, bombaža in kavčuka.

## Dnevne novice.

— **Ustanovitev »Jugoslovanske Matice«.** V nedeljo, dne 21. t. m. se vrši po vseh glavnih pokrajinskih mestih naše države ustanovno zborovanje »Jugoslovanske Matice« združeno z manifestacijami in zbirkami. Vse priprave so že v teku. Na ta način hoče naš narod pokazati, da mu je usoda bratov v tujini tako na srcu, kakor lastna, da za njegovo voljo do ujedinjenja in bratske samopomoči ne obstoje niti meje, niti umetne zapreke. Dokazati hoče tudi, da gre njegova narodna probujena samozavest in volja do skupnega svobodnega življenja preko vseh ukazov in sklepov in vseh še tako silnih ovir, ki mu jih stavlja sovražni imperializem, neomajno svojemu končnemu cilju nasproti. V pravljarem osrednjem odboru v Beogradu so zastopane vse struje naroda in stopniki vseh struj so sodelovali pri pripravi in bodo sodelovali tudi pri ustanovitvi. Slavnostno zborovanje v nedeljo naj pokaže to v žarki luči in naj pokažejo to manifestacije in sprevodi, katere ne smejo zaostati za slavnimi manifestacijami z dneva osvoje. Pripravljali odbor J. M.

— **Nabiranje članov za »Jugoslovansko Matico«.** Pozivljamo vse organizacije, vsa društva po celi Sloveniji, da začno nemudoma nabirati člane za »Jugoslovansko Matico«. Nabiralne pole za člane se bodo razposlale organizacijam in posameznikom, kjer bi se to ne zgodilo, se bodo dala potrebna navodila. Članarina znaša po 1 dinar. Naša dolžnost je, da polnoštevilno pristopimo v društvo. Opozorjamo samo, da ima »Andreas Hoferverein« na Tirolskem, društvo z narodno obrambnimi cilji, nad 60.000 članov, zakaj bi mi ne mogli tega števila doseči. — Pripravljali odbor J. M.

— **Iz sodne službe.** Viljem Hrovat, sodni kancelist v Ljubljani, je imenovan za oficijala pri stolu sedmorice v Zagrebu.

— **Če si preveč zaupljiv.** Marija Pecharc in Tadel Leopold v Trzinu sta zaupala Karlu Čihaku iz Belovarja čevljev v vrednosti 20.450 kron. Čihaka je pa izginil s čevlji, ne da bi jih plačal, kdosi gavedi kam.

— **Invalidske demonstracije v Zagrebu.** Dne 14. t. m. je priredilo približno 200 invalidov v Zagrebu demonstracijski sprevod po ulicah. Nosili so napise, s katerimi so zahtevali, da se jim potrdijo vložen pravila za organizacijo, se jim da delo in podobno. Na Wilsonovem trgu so priredili shod.

— **Na belgrajskem vseučilišču** se je za poletni semester vpisalo 4250 slušateljev, in sicer 1200 na modroslovno, 1950 na pravno in 1100 na tehniško fakulteto.

— **Prepoved izvoza na Hrvaškem.** Zagrebška vlada je prepovedala izvoz vsake vrste živine iz Hrvaške in Slavonije ter Medjimurja, ker v deželi sami primanjkuje mesa in masti.

— **Ker je kupila nekaj usnja z namenom,** da veriži z njim, je obsodil g. nadkomisar Gerzinič Frančiško Košak iz Novega mesta na 1000 K globe in na 1 teden zapora.

— **Zabranjeno iztihotapljenje konj.** Jelovšek Anton, delavec na Vrhniki, se je 12. marca t. l. pogodil z Janezom Turkom iz Logatca, da mu kupi dva konja. Jelovšek je res kupil v Kamniku od Egidija Beno

dva konja, katere je nameraval prodati Turku za 35.000 kron. Benu je dal 5000 kron are. Svetnik Kerševan je obsodil Jelovška na 6000 kron globe in na 4 mesece zapora; konja, katere sta bila pri Figovcu, zapadeta.

— **Dunaj proti ničvredni literaturi.** Dunajski državni urad za socialno upravo je naročil policiji, naj skrbi, da izginejo iz izložb ničvredni in nenravni tiskovni proizvodi. Policija je nalog takoj izvršila, obenem pa opozorila, da je za uspešno pobijanje takih proizvodov nujno potreba novih zakonskih določb. Istočasno je avstrijski državni urad za finance odredil, da se najstrožje izvede prepoved, ki zabranjuje trafikam prodajo takih tiskovin.

— **Prepovedan izvoz papirja iz Češke.** Kakor poročajo listi, je bila 15. t. m. v Pragi enketa trgovcev in tvornic za papir, ki so se izrekli za to, da se za 2 meseca prepove izvoz papirja, ker v republiku primanjkuje papirja in potreba ni pokrita. »Tribuna« pripominja, da se bo v posebnih primerih dovoljeval izvoz za papir s posebnimi pogoji sporazumno s trgovinskim ministrstvom.

## Ljubljanske novice.

lj **Tihotapec.** V Ljudskem domu priredi šišensko prosvetno društvo na sv. Jožefa dan predstavo »Tihotapec«. Začetek ob pol 8. uri zvečer. Vstopnice se dobe v prodajalni Ničman Kopitarjeva ulica in v Reininghaus v Šiški.

lj **Mrak** na Ljudskem odru. Opozorjamo na to predstavo, ki se vrši v Ljudskem domu danes zvečer ob pol osmi uri. V glavni ulogi gostuje g. Milan Skrbinek, ki vodi tudi režijo igre. Vstopnice se dobe v prodajalni v trafikah gospe Modiceve v Kopitarjevi ulici in v prodajalni Nove Založbe na Kongresnem trgu.

lj **Koncert.** Gospod Anton Trost je svoja za 20. in 21. t. m. napovedana koncerta v Ljubljani in Kranju odpovedal. (k)

lj **Ljubljanski veletržec na obtožni klopi.** Jakob Jančič je služil za hlapca pri Halupnikovej gospe, kateri je ukradel vajeti. Te je ponudil hlapcu veletržca Jelačina Veršiču v nakup. Veršič je prinesel vajeti svojemu gospodarju trgovcu Ivanu Jelačinu, kateri ga je še vprašal, če niso ukradene. Dal je za vajeti 300 kron; Veršič je obdržal 50 kron, 50 kron je pa dal Jančiču. Deželno sodišče je obsodilo Jančiča v 6 tednov ječe, gospoda Jelačina pa na 500 kron globe, oziroma na 50 dni zapora radi nakupa sumljivih reči; Veršiča, ki je bil tudi tožen, ni bilo k razpravi, ker se mu vabilo ni dostavilo.

lj **Tatvine v ljubljanski tobačni tvornici** so se za 90 % znižale, je povedal dne 10. t. m. pred vzklincim senatom deželnega sodišča g. ravnatelj Mandelj. Lani meseca marca so delavke tobačne tvornice postavile same stražo, da se zabranijo tatvine, katere so se tekom vojske v tobačni tovarni zelo razpasle. Ko so se zaupnice vrnile od gospoda ravnatelja, kateremu so poročale, da bi ponoči ne bile tatvine mogoče brez aktivnega ali pasivnega sodelovanja čuvajev, je delavkam v svojem oddelku na njihovo zahtevo zaupnica Frančiška Vode poročala o tem, kar je zaupništvo takratnemu ravnatelju g. Koblarju poročalo. Zaradi razžaljenja časti je nato Vode tovo 8 čuvajev tožilo. Po večkratnem razpravljanju pred okrajnim sodnikom g. svetnikom Potratom je bila Vode tova obsojena na 40 kron globe, oziroma 48 ur zapora. Po svojem zastopniku dr. Natlačenju je vložila Vode tova pritožbo na deželno sodišče, katero je pri vzklincih razpravi pod predsedstvom gospoda dvornega svetovaleca Regallyja po temeljitem poročilu prvomestnika zaslišalo več prič, katere so izpovedale, kako se je v tobačni tvornici kradlo. Po končani razpravi je prvomestnik vzklincnega senata g. dvorni svetovalec Regally razglasil sodbo, s katero se je dvignila sodba okrajnega sodišča in se je Vode tova v cellem obsegu oprostila od obtožbe.

lj »Zdaj je vsak, ki kaj ukrade, nemumen!« pravi okrajni sodnik g. Avsec Ljudevitu Brovetu, kateri je v tobačni tvornici kradel tobak, katerega si je prevezal pod trebuhom. Brovet pravi, da je tako zmešan, da ni vedel, kaj dela. Kot izvedenec zaslišani dr. Josip Tičar izpove, da je Brovet popolnoma pameten. Sodnik je obsodil Broveta v 3 dni zapora.

lj **Prodajanje usnja nad maksimalno ceno.** Gospod nadkomisar Gerzinič je obsodil trgovca z usnjem gospoda Franca Malija na 3000 kron globe in na 1 teden zapora: meseca januarja letos je prodajal podplate po 150 kron kg, dasi je znašala maksimalna cena takrat 84—92 kron za kilo. Gospod Mali sam je plačal kilo usnja po 120 kron; obsojeni je vložil pritožbo proti obsodbi.

lj **Za tobakom!** Poročajo nam: Pozorišče: glavna trafika. Vse polno ljudi različnih poklicev brez obtrnega dovoljenja se drenja v malem prostoru. Prodajalka jim meče tobak po pet paketčkov naenkrat in plačuje se samo s 50 in 100 kronskimi bankovci. To trpi ka-

ke pol ure, vendar se osebe v prvi vrsti nič ne premene. V drugi vrsti se tolajijo: Saj bodo kmalu imeli vse žepe polne, potem pridemo pa mi na vrsto. Se par minut preteče, ko pa se le nikdo ne gane, se gane eden iz druge vrste, ki je dosedaj mirno čakal, sune prednika pod rebra (bila sta znanca) in reče: »Ja, kakšen žakel s'pa prinesu saba, de še ni pouhen?« Ogovorjeni se je pa samo nanzul in basal dalje tobak po vseh žepih in plačeval z petdesetaki in stotaki. Šlo je mirno naprej, le zadaj so se prerivali. To čakanje je pa za poštenega človeka mučno in končno se je oglašil nek orožnik, da kupi malo tobaka za lastno potrebo. Vprašal je vse: »Ali morate po desetkrat dobiti?« Nakar trafikantinja: »Ja, ker mu pa ne dam vse naenkrat.« Ko je pa orožnik še nekaj godrnjal, bi bil pa kmalu tepen od samih poštenjakov. Do tega ni prišlo, pač pa so ga psovali z »žandarjem« in drugimi priimki. Priče na razpolago. Pošteni zato vprašamo: Kako to, da trafikantinja dá osebam po desetkrat tobak, akoravno si jih lahko zapomni, da so ga že dobili in akoravno se sliši opazke o »žakljih« in takih stvarih. Drugič ji morajo pa itak biti že znani, ker so njeni vsakdanji gostje in si jih lahko ogleduje po cele ure v trafikah. Ali je treba, da lovi policija tihotapec po Večni poti in drugod, še ponoči, ko jih lahko dobi pri belem dnevu v sredini mesta? Svetujemo ji, naj se včasih malo ogleda po glavni trafikah in naj malo potiplje po žepih in »žakljih« in naredila bo dober lov. Toliko danes, če se pa razmere ne uredijo, pa še kaj.

## Aprovizacija.

a Na sladkorne izkaznice št. 46, prodaja sladkor Ješe, Rimska cesta.

## Razne novice.

r **Odkod pomanjkanje stanovanj.** Graška »Tagespost« se peča s čudnim pojavom, da je v Gradcu in ostalih avstrijskih mestih toliko pomanjkanje stanovanj, dasi je ravnokar izvršeno ljudsko štetje pokazalo, da je število prebivalstva ali padlo ali pa le neznatno narastlo. V Gradcu so našli le nekaj tisoč več ljudi nego leta 1910; a dočim je tedaj v mestu preostajalo stanovanj in je stalo mnogo praznih, jih sedaj tako primanjkuje, da mora več sto ljudi stanovati v železniških vagonih, a 4000 strank prosi za stanovanje. Hiš v mestu res ni mnogo več nego tedaj, zato se je pa mnogo skladišč izpremenilo v stanovanja. Odkod vendar pomanjkanje stanovanj? Odtod, ker se je socialna skladovnost premaknila, izpremenila. Na tisoče družin je zadnja leta obogatelo in dočim so prej stanovali v skromnih razmerah, imajo sedaj velika, obsežna stanovanja. Tudi med proletariatom so se cele plasti dvignile socialno višje in se iz stanovanj z enim samim prostorom (soba z ognjiščem) preselile v stanovanja z 2 ali več sobami; tisti, ki so preje imeli samo posteljico v skupnih prenočiščih, so postali podnajemniki sob itd. Seveda je na drugi strani srednji stan zelo obubožal in v številnih slučajih zdrknil med proletariat. Toda tem varuje zaenkrat še stanovanje zakon v varstvo najemnikov; kakor hitro bo ta zakon padel, bo padel v marsikateri meščanski družini zadnji videz prejšnjega blagostanja in preseliti se bodo morali v podstrešja in kleti. Odprava tega zakona, pravi list, bi bilo pač najkrutejše sredstvo za omiljenje pomanjkanja stanovanj.

## Narodno gledališče.

### Opera:

17. marca, sredo zaprto.  
18. marca, četrtek »Ksenija — Pagliacci«. Abon. B.  
19. marca, petek »Netopir«. Izv. abon.  
20. sobota, »Ksenija — Pagliacci«. Abonement A.

### Drama:

17. marca, sredo »Beneški trgovci« (Osipovič.) Abon. B.  
18. četrtek, »Beneški trgovci«, uradna predstava izv. abon.  
19. marca, petek popoldne »Beneški trgovci« (Danilo). Izv. abon.  
19. marca, petek zvečer »Nora«. Izven abon.  
20. marca, sobota »Vrag«. Abon. E.  
21. marca, nedelja popoldne »Beneški trgovci« (Danilo). Izv. abon.

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«, Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik Jože Rutar.